

MONITOR PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ A JUDIKATURY

(A) PRÁVNÍ PŘEDPISY

(1) NOVELA TRESTNÍHO ZÁKONÍKU A TRESTNÍHO ŘÁDU

- Vláda schválila novelu trestního zákoníku (TZ) a trestního řádu (TR), která by měla redefinovat podmínky pro ukládání alternativních trestů, posílit pravidlo kumulace trestů, snížit trestní represí a posílit oportunní prvky v rámci přípravného řízení a restorativní justici.
- Novela by měla rozšířit možnosti ukládání peněžitých trestů, přičemž hlavním přínosem má být zjednodušení domožení se majetkových nároků poškozených. Peněžitý trest nebude možné uložit jako samostatný trest v případě zvláště závažných zločinů a trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. V případě podmíněného trestu by mělo být umožněno mimo přiměřených omezeních korespondujících s trestem domácího vězení uložit omezení korespondující s trestem obecně prospěšných prací. Novela by také měla rozšířit katalog trestů ukládaných fyzickým osobám o trest zákazu plnění veřejných zakázek, účasti na veřejné soutěži nebo zákazu přijímání dotací, které lze nyní uložit pouze právnickým osobám.
- Rovněž se navrhuje posílit pravidlo kumulace trestů podle § 39 odst. 4 TZ tak, aby soud při ukládání nepodmíněného trestu odnětí svobody mohl tento trest uložit pod dolní hranicí trestní sazby s ohledem na výměru trestů, které byly pachateli již uloženy za jinou trestnou činnost. Taktéž se navrhuje snížení trestní represe některých hospodářských a majetkových trestných činů, samozásobitelů konopí, recidivní krádeže, zanedbání povinné výživy nebo propagace terorismu v podobě schvalování činu a vychvalování pachatele na sociálních sítích.
- V oblasti procesního práva se navrhuje zvýšit počet fakultativních důvodů pro zastavení trestního stíhání státním zástupcem. Dále se navrhuje více využívat restorativní postupy, zejména mediaci a narovnání. Nově by se nemělo nezahajovat trestní stíhání právnických osob, které se jeví pouze jako tzv. prázná schránka. Tedy, že se jedná pouze o formálně zapsanou právnickou osobu, která nemá skutečné sídlo, zaměstnance nebo majetek. Účelnějším postupem je zrušení těchto právnických osob podle mimotrestních předpisů.

(2) NOVELA ZÁKONA O OCHRANĚ HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE

- Vláda schválila novelu zákona o ochraně hospodářské soutěže, kterou se posilují pravomoci Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (Úřad) a zavádí nové nástroje pro zvýšení efektivity ochrany hospodářské soutěže.

- Novela by dala Úřadu k dispozici nový nástroj, prostřednictvím kterého bude možné opatřením obecné povahy deklarovat narušení hospodářské soutěže na určitém trhu, aniž by jeho příčinou byly kartelové dohody nebo zneužití dominantního postavení. Dále by Úřad mohl stanovovat kritéria pro povinnost notifikace spojení soutěžitelů a případně jim udělovat povinnosti směřující k nápravě. Nově by také mohl Úřad v rámci přestupkového řízení trestat fyzické osoby, které za soutěžitele uzavřely vertikální nebo horizontální dohody nebo jejich uzavření napomohly.

(3) NOVELA ZÁKONA O DŮCHODOVÉM POJIŠTĚNÍ

- Poslanecká sněmovna ve 3. čtení schválila novelu zákona o důchodovém pojištění, která by měla přinést řadu změn v systému důchodového pojištění. Zejména by se měly týkat důchodového věku, minimální procentní výměry důchodu, zpomalení růstu přiznávaných důchodů a tzv. výchovného.
- Novela by měla změnit způsob stanovení výše důchodového věku. Současná úprava hranice pro odchod do důchodu je založena na mechanismu jejího zvyšování o pevný počet měsíců za rok. Tento postup by měl být nahrazen systémem založeným na propojení této hranice s demografickým ukazatelem naděje dožití. Důchodový věk by se zároveň postupně zvyšoval až na hranici 67 let, kde by se jeho zvyšování zastavilo.
- Novelou by rovněž mělo dojít ke zvýšení minimální procentní výměry důchodu. Současná úprava stojí na pevné částce 770 Kč. Nově by tato výměra měla být stanovena na 10 % průměrné mzdy. Zároveň by mělo v horizontu 10 let dojít k postupnému zpomalení růstu nově přiznaných důchodů, a to snížením úrovně zápočtu příjmů do první redukční hranice ze 100 % na 90 %.
- Novela by měla taktéž omezit tzv. výchovné, kterým se rozumí paušální kompenzace za přerušení kariéry při péči o dítě. Nově už nebude výchovné přiznáváno za každé vychované dítě, jako je tomu doposud, ale budou na něj mít nárok pouze osoby, které vychovaly 3 a více dětí. Ocenění za první a druhé dítě bude nově probíhat pomocí fiktivních vyměřovacích základů. Jeho výše by se měla odvozovat od všeobecného vyměřovacího základu určeného pro rok, do kterého péče spadá.

(4) NOVELA ZÁKONA O DANI Z PŘIDANÉ HODNOTY

- Poslanecká sněmovna schválila ve 3. čtení novelu zákona o dani z přidané hodnoty, která do českého právního řádu transponuje směrnici Rady č. 2022/542 ze dne 5. dubna 2022, a to ve vztahu k režimu pro malé podniky a sazbám DPH. O této novele jsme Vás již informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíc červen, červenec a září 2024.
- Novela by zavedla vedle tuzemského režimu pro malé podniky tzv. režim přeshraniční. Malé podniky se sídlem v jiném členském státu EU, které za kalendářní rok nepřekročí tuzemský obrat 2 mil. Kč, nebudou v České republice spadat do režimu plátců DPH. Využití tohoto režimu je dobrovolné a je na osobě povinné k dani z jiného členského státu, zda tento režim využije nebo bude postupovat podle stávající právní úpravy. Podmínkou pro využití je registrace do tohoto režimu prostřednictvím svého správce daně. Po zaregistrování má subjekt povinnost podávat čtvrtletní hlášení, ve kterých uvede hodnoty plnění uskutečněné za uplynulé čtvrtletí ve všech členských státech bez ohledu na to, zda v daném členském státě tento režim používá či nikoliv. V případě, že celkový obrat překročí částku 100.000,- EUR (souhrn obrátů ve všech členských státech), není možné přeshraniční režim pro malé podniky využívat.

- Novela také přináší změny v oblasti výpočtu obratu daňových subjektů. Nyní se obrat počítá za období 12 po sobě jdoucích kalendářních měsíců. Nově se bude obrat počítat za kalendářní rok. Malé podniky, které v průběhu roku překročí obrat 2 mil. Kč v České republice, se stanou plátcem DPH až od 1. ledna následujícího kalendářního roku.
- Novela dále zpřesňuje podmínky v oblasti sazeb daně ve stavebnictví. Nově zavádí také institut vrácení DPH z důvodu bezdůvodného obohacení.

(5) NÁVRH ZÁKONA O INTEGRAČNÍM SOCIÁLNÍM PODNIKU

- Poslanecká sněmovna ve 3. čtení schválila návrh zákona o integračním sociálním podniku, který má vymezit integrační sociální podniky jako zaměstnavatele zaměřené na zaměstnávání zranitelných skupin zaměstnanců, podmínky jejich činnosti, status integračního sociálního podniku a podmínky jeho získání. Sociální integrační podniky by měly takovým skupinám zranitelných osob poskytovat i další služby jako například dluhové poradenství, kvalifikační kurzy nebo zajištění ubytování, které by jim umožnily se integrovat na pracovním trhu a přejít k zaměstnavatelům bez tohoto statusu. O tomto návrhu jsme Vás již informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíc březen 2024.
- Status integračního sociálního podniku by byl udělován na žádost fyzickým i právnickým osobám. Pro udělení by bylo vyžadováno splnění řady podmínek, mezi které by zejména patřil požadavek na podíl alespoň 30 % zaměstnávaných osob se specifickými potřebami z celkového množství zaměstnanců v průměrném přepočteném čtvrtletním počtu (návrh zákona obsahuje postup výpočtu) a vypracování projektu činnosti, který by obsahoval plánovaný počet všech zaměstnanců (z toho počet zaměstnanců se speciálními potřebami) včetně vymezení cílových skupin a plánu pomoci začlenění takových osob na pracovní trh.
- Mezi osoby se specifickými potřebami by spadaly například osoby, které nedosáhly středního vzdělání, které dosáhly věku alespoň 55 let, které mají zdravotní postižení, proti kterým je vedena exekuce na peněžitě plnění nebo osoby po ukončení výkonu trestu odnětí svobody.
- Subjekty s tímto statusem by byly zapsány do nového veřejně přístupného registru, kde by byl mimo jiné zveřejněn i projekt činnosti. Návrh zákona stanovuje omezení, že společníci subjektů s tímto statusem by si mezi sebe nemohli rozdělit více než 50 % zisku sociálního podniku. Současně by se s tímto statusem pojila povinnost zpracovávat pravidelnou zprávu o činnosti.
- Integračním sociálním podnikům by vznikaly nároky na motivační příspěvky za zaměstnance se speciálními potřebami, se kterými ukončily pracovní poměr (jež trval alespoň jeden rok), a kteří následně uzavřeli pracovní smlouvy se zaměstnavatelem bez statusu sociálního podniku. Výše tohoto příspěvku by se odvíjela od délky pracovního poměru zaměstnance se speciálními potřebami u nového zaměstnavatele bez statusu sociálního podniku ke dni podání žádosti o tento příspěvek.

(6) NOVELA ZÁKONA O ZAMĚSTNANOSTI

- Poslanecká sněmovna ve 3. čtení schválila novelu zákona o zaměstnanosti, kterým by mělo dojít ke

změnám v oblasti inspekce práce, nelegálního či zastřeného zprostředkovaného zaměstnání a také v oblasti zaměstnávání osob se zdravotním postižením. O této novele jsme Vás již informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíc červenec a říjen 2024.

- Novela by měla umožnit orgánům inspekce práce pořizovat skrytě audiovizuální záznamy při provádění kontrol u zaměstnavatelů bez souhlasu a vědomí kontrolovaných osob, přičemž tyto záznamy budou moci použít pak v přestupkovém řízení.
- Novou sankcí za umožnění nelegálního či zastřeného zprostředkovaného zaměstnání by mělo být zveřejnění rozhodnutí o přestupku, a to na úřední desce Státního úřadu inspekce práce po dobu 1 roku. Nově by také mohl příslušný orgán inspekce práce řízení o přestupku odložit, pokud by byl přestupek méně závažný a účelu, jehož by bylo možno dosáhnout provedením řízení o přestupku, bylo dosaženo nebo jej lze dosáhnout jinak.
- Dále by mělo dojít k zefektivnění systému podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Např. příspěvek bude moci být přiznán pouze bezdlužnému zaměstnavateli nebo bude stanovena maximální výše příspěvku v nařízení vlády. Rovněž by mělo dojít ke změně výpočtu výše odvodu do státního rozpočtu nahrazující povinný díl na zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Dále navrhovaná úprava zpřesňuje, za jakých podmínek lze uznat konkrétní další náklady, o které lze zvýšit příspěvek zaměstnavatelům na zaměstnávání osob se zdravotním postižením.

(7) NOVELA OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU

- Poslanecká sněmovna schválila ve 2. čtení novelu občanského zákoníku, která by měla zjednodušit a zrychlit rozvod manželství a úpravu poměrů nezletilého dítěte na dobu po rozvodu. O této novele jsme Vás již informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíc červen a červenec 2024.
- Novela by měla zrušit požadavek na zjišťování příčin rozvratu manželství. Příčiny rozvratu soud bude zjišťovat pouze tehdy, jestliže manžel, který návrh na rozvod nepodal a na rozvratu manželství se převážně nepodílel, namítá, že by mu rozvodem byla způsobena zvlášť závažná újma s tím, že mimořádné okolnosti svědčí ve prospěch zachování manželství. To rovněž platí i pro situace, kdy manžel požaduje, aby soud stanovil výživné mezi rozvedenými manžely nebo také v některých případech při vypořádání společného jmění manželů. Zároveň by mělo být označení rozvodu bez zjišťování příčin rozvratu nahrazeno novým pojmem smluvený rozvod.
- Novelou by zároveň měla u smluveného rozvodu zrušit podmínky spočívající v odděleném soužití manželů po dobu minimálně šesti měsíců. Pokud by se tedy jednalo o společný návrh obou manželů a byly by splněny zákonné podmínky, tj. manželství by trvalo minimálně jeden rok, manželé by předem upravili své majetkové poměry a dohodli se na úpravě poměrů jejich nezletilých dětí na dobu po rozvodu (a soud jejich dohodu schválil), měla by být v takových případech zavedena nevratitelná domněnka kvalifikovaného rozvratu a jeho existence by se dále nezjišťovala.
- Dále by mělo být možné upustit od výslechu manželů, jestliže souhlas s rozvodem a jejich vzájemná shoda na trvalém, hlubokém a nenapravitelném rozvratu manželství vyplývá už z jejich písemných podání, nebo ze shodných tvrzení při jednání, o jejichž pravosti a pravdivosti nemá soud pochyb. Soud by měl ovšem i po novele tyto manžele vyslechnout, pokud by jejich rozvod mohl být v rozporu

se zvláštním zájmem dítěte.

- Nově by soud též nemusel obligatorně usilovat o smíření manželů. Soud by měl o smíření manželů usilovat pouze tehdy, jsou-li oba manželé na jednání přítomni, a pokud je to vzhledem k okolnostem účelné.

(B) JUDIKATURA

(1) NEPLATNOST USNESENÍ VALNÉ HROMADY SPOLEČNOSTI S RUČENÍM OMEZENÝM

(Usnesení NS sp. zn.: 27 Cdo 1246/2024)

- Nejvyšší soud se zabýval otázkou, zda jsou soudy oprávněny vyslovit neplatnost usnesení valné hromady, kterým byla schválena smlouva o výkonu funkce. V projednávaném případě byla usnesením valné hromady schválena smlouva o výkonu funkce jednatele, přičemž pro její přijetí hlasoval pouze většinový společník a do funkce jednatele jmenoval sám sebe. Všichni ostatní společníci hlasovali proti a následně usnesení napadli žalobou.
- Nejvyšší soud v návaznosti na svou dřívější judikaturu, dle které je možné zrušit usnesení valné hromady schvalující účetní závěrku, pokud tato účetní závěrka nesplňuje zákonné požadavky, dospěl k obecnému závěru, že soud může vyslovit neplatnost usnesení valné hromady, pokud schválené právní jednání je v rozporu se zákonem v podstatných náležitostech. Dle judikatury Nejvyššího soudu je účelem schválení smlouvy o výkonu funkce valnou hromadou kontrola společníků nad statutárním orgánem a zamezení členům statutárního orgánu, aby si určovali svou odměnu sami bez ohledu na majetkové poměry společnosti a na kvalitu výkonu funkce odměňovanými členy orgánů. Zároveň, není-li smlouva o výkonu funkce schválena valnou hromadou, je výkon funkce člena voleného orgánu bezplatný.
- Dle Nejvyššího soudu je tak za situace, kdy je smlouva o výkonu funkce neplatná pro rozpor se zákonem v části, jež se týká odměňování, tj. v té části, jež je hlavním důvodem zákonného požadavku na schválení smlouvy o výkonu funkce valnou hromadou, možné pro tento rozpor vyslovit neplatnost usnesení valné hromady o schválení smlouvy o výkonu funkce.

(2) ZMĚNA JUDIKATURY V PRŮBĚHU DOVOLACÍHO ŘÍZENÍ

(rozsudek NS sp. zn.: 23 Cdo 1355/2024)

- Nejvyšší soud se zabýval otázkou zda-li, pokud dojde v průběhu dosud neskončeného dovolacího řízení ke změně judikatury, se má tato nová rozhodovací praxe aplikovat i na dosud neskončené běžící řízení.
- V daném případě se dovolatelka (zdravotnické zařízení) po žalované (zdravotní pojišťovna) domáhala doplacení rozdílu mezi skutečně vynaloženými náklady na léčbu pacientů a vyplacenou částkou, která byla stranami sjednána pomocí tzv. úhradových dodatků ke smlouvám. Dovolatelka tvrdila, že neuhrazení tohoto rozdílu představuje protiústavní zásah do jejího práva podnikat podle čl. 26 LZPS. Soudy nižšího stupně žalobu zamítly, jelikož tehdejší judikatura vycházela z toho, že sjednání úhradového dodatku kategoricky vylučuje zásah do ústavního práva podnikat. V průběhu daného řízení představil Ústavní soud odlišný právní názor, na základě kterého už závěry o vyloučení

takového protiústavního zásahu nebylo možné aplikovat.

- Nejvyšší soud uzavřel, že je možné změnit judikaturu i s účinky na projednávanou věc, která již byla pravomocně rozhodnuta podle překonávané judikatury. Nejvyšší soud dále s odkazem na odbornou literaturu dodává, že změny judikatury působí retrospektivně vůči dosud neskončeným řízením a lze na ně tudíž nové právní názory bez problémů aplikovat, a to již v otázce přípustnosti dovolání.

KONTAKT

TAUBEL LEGAL, advokátní kancelář s.r.o.

Sokolovská 68/105, 186 00 Praha 8 - Karlín

OFFICE@TAUBELLELEGAL.COM

+420 226 251 055

Taubellegal
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ